OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

LAUSUNTO

Demokratia- ja julkisoikeusosasto
EU-oikeus ja tietosuoja
Erityisasiantuntija Anu Polojärvi

20.4.2026

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle luottolaitosdirektiivin täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi (HE 22/2026 vp)

Talousvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikon asiassa. Oikeusministeriö on antanut esityksestä sen valmisteluvaiheessa lausunnon. Ehdotettua sääntelyä ja esityksen perusteluita on täydennetty ja täsmennetty esityksen jatkovalmistelussa. Hallituksen esitys on lähetetty perustuslakivaliokuntaan lausunnon antamista varten. Oikeusministeriö on lausunut esityksestä perustuslakivaliokunnalle ne bis in idem -kiellon osalta sekä yhteistyövelvoitetta koskevan tiedonsaamista ja -luovuttamista koskevan säännöksen täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta sekä eturistiriitailmoitusta koskevien tietojen salassapidon alan laajentamisesta ja tietojen luovuttamisesta sisäpiirirekisteristä. Oikeusministeriö kiinnittää valiokunnan huomiota vielä seuraaviin esityksen ehdotuksiin.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota 1. lakiehdotuksen 71 §:n 5 momenttiin, jossa ehdotetaan tietojen luovuttamisen suostumusedellytyksen laajentamista unionin viranomaisiin. Esityksen nojalla ei ole täysin selvää, vastaako tämä ehdotus luottolaitosdirektiivin 56 artiklan 4 kohdan sääntelyä.

Esityksen perusteluissa (s. 95) on tuotu esiin, että jatkovalmistelussa on arvioitu, että esitetty muutos muuttaa muotoilu ”toisen valtion” muotoon ”toisessa valtiossa sijaitsevalta” on erittäin tarpeellinen selvennys ja perustuu direktiiviin. Direktiiviä tulkittaessa on tärkeää ymmärtää, miten rahoitusmarkkinoilla valvonta on järjestetty. Esimerkiksi Euroopan keskuspankille on annettu tehtäväksi tiettyjen luottolaitosten valvonta, joten Euroopan keskuspankki lukeutuu mukaan direktiivissä tarkoitettuun toimivaltaiseen viranomaiseen. Esityksestä ei käy tarkemmin ilmi arvio suhteessa direktiivin sääntelyyn.

Oikeusministeriö viittaa luottolaitosdirektiivin 56 artiklan 4 kohdan sanamuotoon, jonka mukaan edellä oleva 53 artiklan 1 kohta ja 54 artikla eivät estä toimivaltaisten viranomaisten ja veroviranomaisten välistä tietojenvaihtoa samassa jäsenvaltiossa kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jos tiedot ovat lähtöisin toisesta jäsenvaltiosta, niitä saa vaihtaa ainoastaan tämän kohdan ensimmäisessä virkkeessä tarkoitetulla tavalla tiedot

Postiosoite Postadress	Käyntiosoite Besöksadress	Puhelin Telefon	Faksi Fax	S-posti, internet E-post, internet
Oikeusministeriö PL 25 FI-00023 Valtioneuvosto Finland	Meritullinkatu 10 00170 Helsinki Finland	0295 16001 Internat. +358 295 16001	09 160 67730 Internat. +358 9 160 67730	kirjaamo.om@gov.fi www.oikeusministerio.fi www.justitieministeriet.fi

luovuttaneiden toimivaltaisten viranomaisten nimenomaisella suostumuksella. Direktiivin sanamuodon perusteella säännös vaikuttaisi liittyvän tiedonvaihdon parantamiseen samassa jäsenvaltiossa sijaitsevien toimivaltaisten viranomaisten ja veroviranomaisten välillä, ja siinä viitataan vain toisesta jäsenvaltiosta, ei unionin viranomaisilta, saatuihin tietoihin. Oikeusministeriö kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että Finanssivalvonnasta annetun lain 71 § perustuu finanssialan direktiivien säännöksiin salassapitovelvollisuudesta ja tietojenvaihdosta, eikä vastaavaa toisen jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen suostumusedellytystä ole niiden yhteydessä tulkittu laventavasti kattamaan unionin viranomaisia. Valiokuntakäsittelyssä olisi hyvä varmistua siitä, vastaako sääntelyehdotus direktiivin sääntelyä.

Esityksen 1. lakiehdotukseen on jatkovalmistelussa lisätty uusi 71 e §, jossa säädetään tietojen luovuttamisesta eräille kansainvälisille toimielimille. Ehdotettavan pykälän 2 momentin 6 kohdan mukaan henkilötietojen käsittelyssä noudatetaan tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia vastaavia vaatimuksia. Ehdotettava säännös pohjautuu luottolaitosdirektiivin 58 a artiklan 4 kohtaan, jossa viitataan EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa (EU) 2016/679 säädettyjen vaatimusten noudattamiseen henkilötietojen käsittelyssä. Oikeusministeriö kiinnittää tältä osin talousvaliokunnan huomiota siihen, että EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen V luvussa säädetään henkilötietojen siirroista kansainvälisille järjestöille. Tietosuojalakiin (1050/2018) ei sisälly vastaavaa sääntelyä. Oikeusministeriö esittää valiokunnan harkittavaksi, että viittaus tietosuojalakiin poistettaisiin ehdotettavasta säännöksestä.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 44 §:ään on lisätty jatkovalmistelussa uusi Finanssivalvonnan, poliisin, syyttäjän ja tuomioistuimen keskinäistä tiedonsaantia ja -luovutusta koskeva säännös. Perustuslakivaliokunta arvioinee, vastaako ehdotettu säännös sen salassa pidettävien tietojen saamista koskevaa käytäntöä, ja voidaanko ehdotettua säännöstä pitää riittävän täsmällisenä ja tarkkarajaisena. Oikeusministeriö kiinnittää kuitenkin mietintövaliokunnan huomiota siihen, että voimassa olevassa Finanssivalvonnasta annetun lain 20 a §:ssä säädetään muihin EU-taustaisiin säädöksiin pohjautuvien yhteistyövelvoitteiden toteuttamiseksi Finanssivalvonnan tiedonsaantioikeudesta esitutkinta- ja syyttäjäviranomaisilta. Lain 71 §:ssä säädetään puolestaan Finanssivalvonnan oikeudesta luovuttaa tietoja.

Oikeusministeriö tuo lisäksi mietintövaliokunnan tietoon, että ehdotetun Finanssivalvonnasta annetun lain 42 §:n 5 momentin poikkeussäännöksen mukaan Finanssivalvonta voisi määrätä seuraamusmaksun luottolaitoslain 20 luvun 1 §:n säännösten rikkomisesta tai laiminlyönnistä sille, jota epäillään samasta teosta esitutkinnassa, syyteharkinnassa tai tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa taikka jolle on samasta teosta annettu lainvoimainen tuomio. Seuraamusmaksun voisi määrätä ainoastaan lainkohdassa määriteltyjen edellytysten täyttyessä. Kyseiset edellytykset perustuvat niin sanottua ne bis in idem -kieltoa koskevaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (mm. suuren jaoston tuomio A ja B v. Norja, 15.11.2016) sekä unionin tuomioistuimen (mm. C-537/16, Garlsson Real Estate and others, 20.3.2018) ratkaisukäytäntöön. Tuomioistuinten linja on varsin yhtenäinen ja sen mukaan ne bis in idem -kielto ei estä hallinnollisen sanktiomenettelyn ja rikosprosessin rinnakkaisuutta tietyin edellytyksin, joilla varmistetaan, että kysymys on riittävän yhtenäisestä menettelystä eikä kahdesta selvästi erillisestä, samaan toimintaan kohdistuvasta menettelystä. Ehdotettu sääntely on perustuslakivaliokunnan arvioitavana, mutta lakiehdotuksen poikkeussäännöksen kriteerit näyttäisivät oikeusministeriön käsityksen mukaan vastaavan oikeuskäytännössä linjattuja edellytyksiä, joten kysymys ei olisi ne bis in idem -kiellon kannalta ongelmallisesta tilanteesta.